३४

त्रित आप्त्यः।पवमानः सोमः। गायत्री।

प्र सुवानो धारया तनेन्दुर्हिन्वानो अर्षति।रुजद्दृळ्हा व्योजसा॥ ९.०३४.०१

इन्दुः- क्लेदनकररसः। सुवानः- निष्पन्नः। हिन्वानः- प्रेर्यमाणः। तना- विस्तृतभावनेन। प्र- प्रकर्षेण। अर्षति- गच्छति। ओजसा- तेजसा। दृळ्हा- दृढान्यावरणान्यपि। रुजत्- विश्लथयति ॥१॥

सुत इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः।सोमो अर्षति विष्णवे॥ ९.०३४.०२

इन्द्राय- ईशनाधिदैवताय। वायवे- प्राणाय। वरुणाय- ऋताधिदैवताय। मरुद्भ्यः- प्राणविभागेभ्यः। विष्णवे- व्याप्तायान्तर्यामिणे दैवताय। सुतः- निष्पन्नः। सोमः- रसः। अर्षति- गच्छति ॥२॥

वृषाणं वृषभिर्यतं सुन्वन्ति सोममद्रिभिः।दुहन्ति शक्मना पयः॥ ९.०३४.०३

वृषाणम्- वर्षकम्। वृषभिः- जीवोदकैः। यतम्- नियतम्। सोमम्- रसम्। अद्रिभिः- ग्रावभिः जडैः। सुन्वन्ति- निष्पादयन्ति। शक्मना- शोभनकर्मणा। पयः- सारम्। दुहन्ति ॥३॥

भुवत्त्रितस्य मर्ज्यो भुवदिन्द्राय मत्सरः।सं रूपैरज्यते हरिः॥ ९.०३४.०४

त्रितस्य- तीर्णतमस्य तिरस्कृताज्ञानस्य। मर्ज्यः- शोधितः। भुवत्- भवति। इन्द्राय- परमेश्वराय। मत्सरः- तृप्तिकरः। भुवत्- भवति। रूपैः- प्रतीकैः। हरिः- आकर्षकः सोमः। समज्यते- सम्यक् व्यज्यते ॥४॥

अभीमृतस्य विष्टपं दुहते पृश्निमातरः।चारु प्रियतमं हविः॥ ९.०३४.०५

अभि- आभिमुख्येन। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। विष्टपम्- सदनं। चारु- सुन्दरम्। प्रियतमम्- अतिशयेन प्रियम्। हविः- यज्ञहव्यभूतसोमम्। पृश्निमातरः- मरुतः प्राणविशेषाः। दुहते ॥५॥

समेनमह्रुता इमा गिरो अर्षन्ति सस्रुतः। धेनूर्वाश्रो अवीवशत्॥ ९.०३४.०६

एनम्- एतं सोमम्। सस्रुतः- सरन्तः। अह्रुताः- अकुटिलाः। इमाः- इमे। गिरः- मन्त्राः। अर्षन्ति- गच्छन्ति। वाश्रः- मन्त्रं शब्दयतः। धेनूः- चित्किरणान्। अवीवशत्- सोमः कामयते ॥६॥